

marjena je bila nekdanj sadjoreja v naših krajih. Od roda do roda je šla ta nečimernost, da na nabiranje pešk nekdanj noben kmetiški gospodar, noben grajšak, noben učitelj po kmetih ni mislil — in zato je dan današnji tako težko, to nabiranje povsod vpeljati. Ko bi se bil kdo nekdanj s tem pečal, bi ga bili morebiti še zasmehovali, kakor so se norca delali iz prebivavcov Krajskega mesta, da so dajali po svojih otrocih po cestah in ulicah gnoj pobirati, namesto da bi jih bili hvalili za pridne posnemovavce prvih kmetiških gospodarjev — Belgijanov. Dan današnji se nobeden več ne smeja ljudem, ki gnoj pobirajo po potih, — prav bi pa bilo, da bi tudi ob času zrelega sadja prav pogostoma nahajali mladino pa tudi stare babice in dedce nabirajoče sadne peske.

Ker vémo, da žlahnejši ko je sad, slabeje in manj jedrate so njegove peske, tedaj manj pripravne za setev in rast, — in je tedaj dosti boljše peske iz pustega (toda zrelega) kakor iz žlahnega sadja sejati, se lahko dosti pešk in košic nabere. —

Prisilile so nas k temu spisu obile naročila, ki jih je kmetijska družba te dni od več strani dobila, pa jim vstreči ne more, ker sama nič nima.

Naj bi ne bile te verstice glas upijočega v pušavi za letošnje leto! Naj bi vsak po svoji poti naganjal ljudi, mlade in stare, da bi nabirali peske, ker mili Bog tudi pešk ni zato vstvaril, da bi jih le z nogami teptali. Z vsako poteptano dobro peško nam gré sadno drevesce v zgubo, ktero — pozneje cepljeno — bi nam donášalo dosti sadja.

Saj to naj pomislimo!

Še nekaj zastran našega slovnika.

V 22. listu „Novic“ sem željo izgovoril, naj bi se v slovenski del našega slovnika jemale imena gor, rek, dolin, oseb itd. Tukaj hočem nekoliko takošnih imen razložiti, da se vsak prepriča: koliki zaklad v njih tiči.

1. Prm, Prem, Prim, Primsko po Krajskem, Koroškem in Štirskem zlo navadne poznamljevanja za ukne (špičaste) gore in bregove. Korenika je sansk. par, — odtod parvâ in parmâ, „mons“. Korenika par pomenjuje: moleti, „hervorragend“. Po odpadlem končnem â dobivamo v slovensčini: parm, po metatezi pram, po oslabljenem glasniku prm, prem, prim, in iz teh priložno obliko: prmsk, premsk, primsk.

2. Tragasa, Tragesa, Tragisa, ime rečice na Štirskem in Koroškem ponemčenih v Tragöss, Tragesen itd; že v listinah od leta 980 najdemo: „St. Rupprecht an der Tragessen“, — blizo Velkoveca. Korenika je tragaju, trogaju še v ruskem jeziku znana beseda v pomenu: gibam se, bežim, gotiški: thragjan, „currere“. Tragisa je že za Rimljanov znana bila, kakor pričuje rimski napis: „Divo Neptuno aquarum potenti ob inductum e TRAGISA flumen muris ejus accolae votum posuerunt libentissime merito“ (Duellius, in Excerpt. Genealog. str. 310.) Zavoljo sufiksa sa primeri: klobasa itd.

3. Grintovec, ime visoke gore, na verhu plešaste, litevski: grynas, „calvus“, primeri slov.: grintav, grintava glava.

4. Sôtla, ime rečice na Štirskem z vijugastim tokom, sansk.: çunth, „claudicare, hinken, krum gehen“. Sôtja = Soča, „der in Krümmungen fließende Stromm“. Sôtsko, kraj v vijugastem dolu, menda: Santicum, ime rimske postaje, polatinčena oblika za Santsko, najvejšje: Sôtsko.

5. Skarbina, ime pustega kraja blizo Konjic, primeri gotiški: kara, Sorge, staro visokonemški: charag, novonemški: karg, izvorno: „vastus, desertus“, wüste, öde, sansk.: kara, „moeror“, slov. karmine, „Trauermahlzeit“, sansk.: karuna, „quaerebundus, flebilis“, hindostanski: kurhna, „lamentari“, primeri: Skarbantina,

ime v napisih rimskih mest, ktero se dandanašnji veli: Oedenburg!!! Glasnik s je preskočil, kakor v gerškem *μυροός* in *σπιρροός*.

6. Grapače, grepeče, ime vesi med pečinami; retiški: crap, tudi grip, Fels, slovenski: grapa in gropa, Fels, talijanski: greppo, Fels, g = k, zato Krapina, ime mesta med pečinami; primeri rimsko-slov. postajo Graviacae = Gravača, ker v = p, = Grapača, sansk.: gravâ, „Stein, Fels“.

7. Kober, kebel, na Kobanskem, imena bregov in bregovatih krajev na Štirskem, cimriški: cefin, basbretonski: kefen, kevn, Rücken, Bergrücken, bavarsko in koroško nemško: kofel, švedski: kuf, Rücken, Bergrücken.

8. Kragelj, ime gore na Pohorji, Kragelj, Krageljnik, ime kmeta na bregu stanuvajočega, primeri gotiški: haruc, anglosaks.: hearg, staronord.: hörg, „saxetum“.

9. Klek, ime gore pečovnate v hervatskem Primorju, primeri: irsko: cloch, gälško: clach, Stein.

10. Kelvšek, Helvšek, ime brega in kmeta na pečovji stanuvajočega na Pohorji, primeri gotiško: halus, Fels, staronord.: hallz, lapis silex, cimriški: cellt, kornski: kellester, silex, latinski: calcus, diminutiv. calcullus = lapillus, kterege so v urno metali; finiški: kaljo, laponski: kallo, rupes; primeri: Helvetia = Koroško, Felsenland.

11. Paneče, ves v mužnatem kraju blizo Laškega (Tüffer), serbski: panica, cisterna, panica, Sumpfvogel, gotiški: fani, Sumpf, staronordiški: fenn, Sumpf, sansk.: panka, Sumpf, primeri: Pančova, mesto zares v mužnatem kraju stoječe.

Iz teh drobtin vidite dragi domorodci, koliko zakladov našega jezika tiči v topiških imenih. Živi jezik jih ne pozna več, in Keltomani večidel strežejo po teh besedah terdeči, da so to keltiške besede, akoravno so obče blago arjanskih (indogermaniških) jezikov.

Zato še enkrat: Ne zauemarjajmo lastnih in osebnih imen!
Davorin Terstenjak.

Véliki zbor zgodovinskega društva v Ljubljani.

Letošnji véliki zbor krajskega zgodovinskega društva je bil 5. dan t. m. Snidilo se je z odborniki vred 29 družtvenikov. Njih eksc. gosp. deželni poglavar so bili po posebnih opravkih zadržani, pa so po gosp. vodju naročili, naj zboru pové, da jim je prav žal, da ne morejo priti.

Gosp. baron Kodeli, družtveni vodja, je začel zbor z naznanilom važnih dogodb preteklega leta, iz kterege se je zvedilo, da se je število družtvenikov od 284 narastlo na 296; bukvarnica družbina se je pomnožila za 120 zvezkov in šteje sedaj 3900 zvezkov, starinskih pisem je na novo pridobila 18, penezov 74; — z 64 učenimi družbami za menuje krajsko družtvo svoje spise in stise; — vesel dokaz blagovoljnosti vis. ministerstva je to, da je dovolilo družtvu poštnine prosto dopisovanje.

Po končanem tem začetnim ogovoru je gosp. profesor in odbornik Janez Poklukar razložil dohodke in stroške preteklega leta in njih prevdarek za tekoče leto. Dohodki so v vsem skupej znesli 1203 fl. 45 kr., med kterimi je 717 fl. 30 kr. letnih doneskov, ki so jih odrajtali družtveniki. Stroškov je imelo družtvo 540 fl. 47 kr., in sicer za tiskarske reči 243 fl. 30 kr., za plačilo slovstvenih spisov 30 fl., na dolg dr. Klunovega arkiva 100 fl., 180 fl. pa za plačo družt. uradnika. Če se bo prav varčno gospodarilo, bi utegnulo konec leta kakih 260 fl. ostati, pa odbiti se bo moglo spet neiztirjanih 150 fl. na letnih doneskih.

Po tem je družtveni tajnik gosp. dr. E. Kosta razložil delavnost zgodovinskega društva v preteklem letu in je v tem govoru posebno omenil enajstero mesečnih zborov in njih pomenke in pa obsežek družtvenega časopisa.